

ROUSSEEU, Cyriel, activist (Watou 7 november 1882 - Antwerpen 30 augustus 1968).

Stamt uit een Westvlaams boerengeslacht dat in de 18de eeuw alle goed verloor in de strijd tegen Franse invallers. Maakte al zeer jong kennis met de nood van zijn streek en van het nabije Frans-Vlaanderen. In 1906 moest hij, die geen gelegenheid tot studeren kreeg, uitwijken naar Antwerpen om er werk te zoeken. Als trambeambte leerde hij daar, enkele jaren vóór de Eerste Wereldoorlog, August Borms kennen, een gebeurtenis die zijn hele verdere leven heeft bepaald. Toen Borms in die periode Frans-Vlaanderen doorkruiste, bevond Cyriel Rousseeu zich trouw aan zijn zijde. Hun actie Pro Westlandia (z. aldaar) werd naar een idee van Rousseeu opgericht en de Westvlaming was er van 1911 tot '14 secretaris van. Pro Westlandia organiseerde een 25-tal Vlaamse kunstavonden in Frans-Vlaanderen.

In de Eerste Wereldoorlog voerde Rousseeu een actie bij de Vlaamse krijgsgevangenen in Duits-

C. Rousseu en A. Borms (zittend) met de overige leden van Pro Westlandia (staande van links naar rechts: S. Bruggen, P. Lepage, M. Lauwerijs, J. Borms en J. Watelet).

land. Hij stuurde hun in anderhalf jaar 21.000 boeken, 30.000 brochures en liederenbundels. Hij begaf zich ook naar het krijgsgevangenenkamp te Göttingen, waar hij culturele en sociale bedrijvigheid ontplooidde, mede op eigen kosten. De „afgevaardigde van de Raad van Vlaanderen” werd daarvoor in 1919 bij verstek veroordeeld, maar in 1921 door het assisenhof vrijgesproken. Hij verloor zijn betrekking en begon een winkel, maar bleef ijveren voor Borms. Tussen 1922 en '28 voerde hij met de gevangen activistische leider een drukke correspondentie: Borms liet een 300-tal brieven voor hem naar buiten smokkelen. Vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog was Cyriel Rousseu ook actief in de Zannekin Werkgemeenschap (z. aldaar), die een actie voerde i.v.m. Frans-Vlaanderen. Na de Tweede Wereldoorlog werd hij opgesloten, maar in november 1945 zonder meer vrijgelaten. Ondertussen was zijn woning vernield door een Duitse V-bom, waarbij zijn vrouw, zijn oudste dochter, zijn schoonzuster en een nicht omkwamen. Zonder middelen van bestaan begon hij opnieuw („vier keer ben ik terwille van de Vlaamse Beweging geruïneerd”, zei hij) en werkte tot zijn 83ste jaar. Als voorzitter van het Vlaams Erecomité Dr. A. Borms verleende hij zijn steun aan de naoorlogse activiteit voor Frans-Vlaanderen. In de laatste jaren van zijn leven ijverde hij voor eerherstel aan Borms en voor de Bormsherdenking in april 1966. Hij trad tweemaal op als spreker op de Frans-Vlaamse Cultuurdagen te Waregem en verleende ook medewerking aan de voorbereiding van de 1ste Taal- en Letterkundige Dag te Steenvoorde, die op 1 september 1968 plaatshad, daags na zijn dood.

Cyriel Rousseu, die altijd zeer actief was, schreef uitvoerige gedenkschriften, die hij niet voor publicatie bestemde maar bedoelde als hulp bij de studie van Borms' leven en werk. Deze mémoires, samen met zijn correspondentie, berusten in het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuur-

leven te Antwerpen.

LITERATUUR: G. Durnez, *Mijn vriend Dr. Borms - Cyriel Rousseau vertelt*, in *De Standaard* (14 juni 1965); - L. Verbeke, *In memoriam Cyriel Rousseau*, in *Ons Erfdeel*, jg. 12 (december 1968, p. 187-188); - L. Verbeke, *Vlaanderen in Vlaanderen* (1970).

LUC VERBEKE en GASTON DURNEZ